

A historical map of Daleszyce, Poland, showing the town and surrounding areas. The map is yellowed and features various place names and alphanumeric labels. The town of Daleszyce is centrally located, with a grid of streets and buildings. Surrounding areas include 'Doleduica' to the west, 'Dworcysko' and 'Saczanówka' to the north, and 'Wytostwo' to the east. A river, 'Rod Barbara', flows through the southern part of the town. The map is overlaid with text: 'Dariusz Kalina' at the top, 'Materiały do dziejów miasta i gminy Daleszyce' in the upper middle, 'cz. 9' and 'Wieś Mójcza' in the lower middle, and 'Daleszyce 2023' at the bottom. The map also shows various alphanumeric labels such as 'D67', 'D62', 'E35', 'E31', 'E30', 'D81', 'D37', 'D38', 'D19', 'D20', 'D28', 'D29', 'D39', 'D36', 'D37a', 'D37b', 'D37c', 'D37d', 'D37e', 'D37f', 'D37g', 'D37h', 'D37i', 'D37j', 'D37k', 'D37l', 'D37m', 'D37n', 'D37o', 'D37p', 'D37q', 'D37r', 'D37s', 'D37t', 'D37u', 'D37v', 'D37w', 'D37x', 'D37y', 'D37z', 'D37aa', 'D37ab', 'D37ac', 'D37ad', 'D37ae', 'D37af', 'D37ag', 'D37ah', 'D37ai', 'D37aj', 'D37ak', 'D37al', 'D37am', 'D37an', 'D37ao', 'D37ap', 'D37aq', 'D37ar', 'D37as', 'D37at', 'D37au', 'D37av', 'D37aw', 'D37ax', 'D37ay', 'D37az', 'D37ba', 'D37bb', 'D37bc', 'D37bd', 'D37be', 'D37bf', 'D37bg', 'D37bh', 'D37bi', 'D37bj', 'D37bk', 'D37bl', 'D37bm', 'D37bn', 'D37bo', 'D37bp', 'D37bq', 'D37br', 'D37bs', 'D37bt', 'D37bu', 'D37bv', 'D37bw', 'D37bx', 'D37by', 'D37bz', 'D37ca', 'D37cb', 'D37cc', 'D37cd', 'D37ce', 'D37cf', 'D37cg', 'D37ch', 'D37ci', 'D37cj', 'D37ck', 'D37cl', 'D37cm', 'D37cn', 'D37co', 'D37cp', 'D37cq', 'D37cr', 'D37cs', 'D37ct', 'D37cu', 'D37cv', 'D37cw', 'D37cx', 'D37cy', 'D37cz', 'D37da', 'D37db', 'D37dc', 'D37dd', 'D37de', 'D37df', 'D37dg', 'D37dh', 'D37di', 'D37dj', 'D37dk', 'D37dl', 'D37dm', 'D37dn', 'D37do', 'D37dp', 'D37dq', 'D37dr', 'D37ds', 'D37dt', 'D37du', 'D37dv', 'D37dw', 'D37dx', 'D37dy', 'D37dz', 'D37ea', 'D37eb', 'D37ec', 'D37ed', 'D37ee', 'D37ef', 'D37eg', 'D37eh', 'D37ei', 'D37ej', 'D37ek', 'D37el', 'D37em', 'D37en', 'D37eo', 'D37ep', 'D37eq', 'D37er', 'D37es', 'D37et', 'D37eu', 'D37ev', 'D37ew', 'D37ex', 'D37ey', 'D37ez', 'D37fa', 'D37fb', 'D37fc', 'D37fd', 'D37fe', 'D37ff', 'D37fg', 'D37fh', 'D37fi', 'D37fj', 'D37fk', 'D37fl', 'D37fm', 'D37fn', 'D37fo', 'D37fp', 'D37fq', 'D37fr', 'D37fs', 'D37ft', 'D37fu', 'D37fv', 'D37fw', 'D37fx', 'D37fy', 'D37fz', 'D37ga', 'D37gb', 'D37gc', 'D37gd', 'D37ge', 'D37gf', 'D37gg', 'D37gh', 'D37gi', 'D37gj', 'D37gk', 'D37gl', 'D37gm', 'D37gn', 'D37go', 'D37gp', 'D37gq', 'D37gr', 'D37gs', 'D37gt', 'D37gu', 'D37gv', 'D37gw', 'D37gx', 'D37gy', 'D37gz', 'D37ha', 'D37hb', 'D37hc', 'D37hd', 'D37he', 'D37hf', 'D37hg', 'D37hh', 'D37hi', 'D37hj', 'D37hk', 'D37hl', 'D37hm', 'D37hn', 'D37ho', 'D37hp', 'D37hq', 'D37hr', 'D37hs', 'D37ht', 'D37hu', 'D37hv', 'D37hw', 'D37hx', 'D37hy', 'D37hz', 'D37ia', 'D37ib', 'D37ic', 'D37id', 'D37ie', 'D37if', 'D37ig', 'D37ih', 'D37ii', 'D37ij', 'D37ik', 'D37il', 'D37im', 'D37in', 'D37io', 'D37ip', 'D37iq', 'D37ir', 'D37is', 'D37it', 'D37iu', 'D37iv', 'D37iw', 'D37ix', 'D37iy', 'D37iz', 'D37ja', 'D37jb', 'D37jc', 'D37jd', 'D37je', 'D37jf', 'D37jg', 'D37jh', 'D37ji', 'D37jj', 'D37jk', 'D37jl', 'D37jm', 'D37jn', 'D37jo', 'D37jp', 'D37jq', 'D37jr', 'D37js', 'D37jt', 'D37ju', 'D37jv', 'D37jw', 'D37jx', 'D37jy', 'D37jz', 'D37ka', 'D37kb', 'D37kc', 'D37kd', 'D37ke', 'D37kf', 'D37kg', 'D37kh', 'D37ki', 'D37kj', 'D37kk', 'D37kl', 'D37km', 'D37kn', 'D37ko', 'D37kp', 'D37kq', 'D37kr', 'D37ks', 'D37kt', 'D37ku', 'D37kv', 'D37kw', 'D37kx', 'D37ky', 'D37kz', 'D37la', 'D37lb', 'D37lc', 'D37ld', 'D37le', 'D37lf', 'D37lg', 'D37lh', 'D37li', 'D37lj', 'D37lk', 'D37ll', 'D37lm', 'D37ln', 'D37lo', 'D37lp', 'D37lq', 'D37lr', 'D37ls', 'D37lt', 'D37lu', 'D37lv', 'D37lw', 'D37lx', 'D37ly', 'D37lz', 'D37ma', 'D37mb', 'D37mc', 'D37md', 'D37me', 'D37mf', 'D37mg', 'D37mh', 'D37mi', 'D37mj', 'D37mk', 'D37ml', 'D37mm', 'D37mn', 'D37mo', 'D37mp', 'D37mq', 'D37mr', 'D37ms', 'D37mt', 'D37mu', 'D37mv', 'D37mw', 'D37mx', 'D37my', 'D37mz', 'D37na', 'D37nb', 'D37nc', 'D37nd', 'D37ne', 'D37nf', 'D37ng', 'D37nh', 'D37ni', 'D37nj', 'D37nk', 'D37nl', 'D37nm', 'D37nn', 'D37no', 'D37np', 'D37nq', 'D37nr', 'D37ns', 'D37nt', 'D37nu', 'D37nv', 'D37nw', 'D37nx', 'D37ny', 'D37nz', 'D37oa', 'D37ob', 'D37oc', 'D37od', 'D37oe', 'D37of', 'D37og', 'D37oh', 'D37oi', 'D37oj', 'D37ok', 'D37ol', 'D37om', 'D37on', 'D37oo', 'D37op', 'D37oq', 'D37or', 'D37os', 'D37ot', 'D37ou', 'D37ov', 'D37ow', 'D37ox', 'D37oy', 'D37oz', 'D37pa', 'D37pb', 'D37pc', 'D37pd', 'D37pe', 'D37pf', 'D37pg', 'D37ph', 'D37pi', 'D37pj', 'D37pk', 'D37pl', 'D37pm', 'D37pn', 'D37po', 'D37pp', 'D37pq', 'D37pr', 'D37ps', 'D37pt', 'D37pu', 'D37pv', 'D37pw', 'D37px', 'D37py', 'D37pz', 'D37qa', 'D37qb', 'D37qc', 'D37qd', 'D37qe', 'D37qf', 'D37qg', 'D37qh', 'D37qi', 'D37qj', 'D37qk', 'D37ql', 'D37qm', 'D37qn', 'D37qo', 'D37qp', 'D37qq', 'D37qr', 'D37qs', 'D37qt', 'D37qu', 'D37qv', 'D37qw', 'D37qx', 'D37qy', 'D37qz', 'D37ra', 'D37rb', 'D37rc', 'D37rd', 'D37re', 'D37rf', 'D37rg', 'D37rh', 'D37ri', 'D37rj', 'D37rk', 'D37rl', 'D37rm', 'D37rn', 'D37ro', 'D37rp', 'D37rq', 'D37rr', 'D37rs', 'D37rt', 'D37ru', 'D37rv', 'D37rw', 'D37rx', 'D37ry', 'D37rz', 'D37sa', 'D37sb', 'D37sc', 'D37sd', 'D37se', 'D37sf', 'D37sg', 'D37sh', 'D37si', 'D37sj', 'D37sk', 'D37sl', 'D37sm', 'D37sn', 'D37so', 'D37sp', 'D37sq', 'D37sr', 'D37ss', 'D37st', 'D37su', 'D37sv', 'D37sw', 'D37sx', 'D37sy', 'D37sz', 'D37ta', 'D37tb', 'D37tc', 'D37td', 'D37te', 'D37tf', 'D37tg', 'D37th', 'D37ti', 'D37tj', 'D37tk', 'D37tl', 'D37tm', 'D37tn', 'D37to', 'D37tp', 'D37tq', 'D37tr', 'D37ts', 'D37tt', 'D37tu', 'D37tv', 'D37tw', 'D37tx', 'D37ty', 'D37tz', 'D37ua', 'D37ub', 'D37uc', 'D37ud', 'D37ue', 'D37uf', 'D37ug', 'D37uh', 'D37ui', 'D37uj', 'D37uk', 'D37ul', 'D37um', 'D37un', 'D37uo', 'D37up', 'D37uq', 'D37ur', 'D37us', 'D37ut', 'D37uu', 'D37uv', 'D37uw', 'D37ux', 'D37uy', 'D37uz', 'D37va', 'D37vb', 'D37vc', 'D37vd', 'D37ve', 'D37vf', 'D37vg', 'D37vh', 'D37vi', 'D37vj', 'D37vk', 'D37vl', 'D37vm', 'D37vn', 'D37vo', 'D37vp', 'D37vq', 'D37vr', 'D37vs', 'D37vt', 'D37vu', 'D37vv', 'D37vw', 'D37vx', 'D37vy', 'D37vz', 'D37wa', 'D37wb', 'D37wc', 'D37wd', 'D37we', 'D37wf', 'D37wg', 'D37wh', 'D37wi', 'D37wj', 'D37wk', 'D37wl', 'D37wm', 'D37wn', 'D37wo', 'D37wp', 'D37wq', 'D37wr', 'D37ws', 'D37wt', 'D37wu', 'D37wv', 'D37ww', 'D37wx', 'D37wy', 'D37wz', 'D37xa', 'D37xb', 'D37xc', 'D37xd', 'D37xe', 'D37xf', 'D37xg', 'D37xh', 'D37xi', 'D37xj', 'D37xk', 'D37xl', 'D37xm', 'D37xn', 'D37xo', 'D37xp', 'D37xq', 'D37xr', 'D37xs', 'D37xt', 'D37xu', 'D37xv', 'D37xw', 'D37xx', 'D37xy', 'D37xz', 'D37ya', 'D37yb', 'D37yc', 'D37yd', 'D37ye', 'D37yf', 'D37yg', 'D37yh', 'D37yi', 'D37yj', 'D37yk', 'D37yl', 'D37ym', 'D37yn', 'D37yo', 'D37yp', 'D37yq', 'D37yr', 'D37ys', 'D37yt', 'D37yu', 'D37yv', 'D37yw', 'D37yx', 'D37yy', 'D37yz', 'D37za', 'D37zb', 'D37zc', 'D37zd', 'D37ze', 'D37zf', 'D37zg', 'D37zh', 'D37zi', 'D37zj', 'D37zk', 'D37zl', 'D37zm', 'D37zn', 'D37zo', 'D37zp', 'D37zq', 'D37zr', 'D37zs', 'D37zt', 'D37zu', 'D37zv', 'D37zw', 'D37zx', 'D37zy', 'D37z'.

Dariusz Kalina

Materiały do dziejów miasta i gminy Daleszyce

cz. 9 Wieś Mójcza

Daleszyce 2023

Wydawca:
Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach
26-021 Daleszyce, pl. Staszica 9
NIP: 657-18-95-708
gmina@daleszyce.pl

Redakcja: Piotr Ferens

Projekt okładki: Adam Malicki

Opracowanie graficzne, skład i druk:
Studio Reklamy ADfactory Konrad Kraska
25-369 Kielce, ul. Żeromskiego 13
NIP: 657-292-77-29
adfactory.reklama@gmail.com

ISBN: 978-83-969562-0-0

© Wszystkie prawa zastrzeżone – Dariusz Kalina; Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach.

Z przyjemnością oddajemy w ręce Państwa „Materiały do dziejów miasta i gminy Daleszyce”. To znaczący materiał historyczny dotyczący naszej Małej Ojczyzny. Na kartach 18 publikacji autor przywraca odległą historię wielu miejscowości z którymi spojrzenie na dzisiejszą gminę, w XXI wieku, staje się prawdziwe i pełne. Wiele ciekawych informacji będzie zapewne dla czytelnika zaskakujących. Zachęcam do lektury i rozwijania wyobraźni historycznej o tym, skąd nasze korzenie, o ziemi, na której się urodziliśmy, którą zamieszkujemy, o miejscach, gdzie pracujemy i wypoczywamy, a które to miejsca przed wiekami zamieszkiwali nasi przodkowie! Życząc miłej lektury, wierzę, że w wielu czytelnikach odezwie się pasja historyka.

Dariusz Mironiński

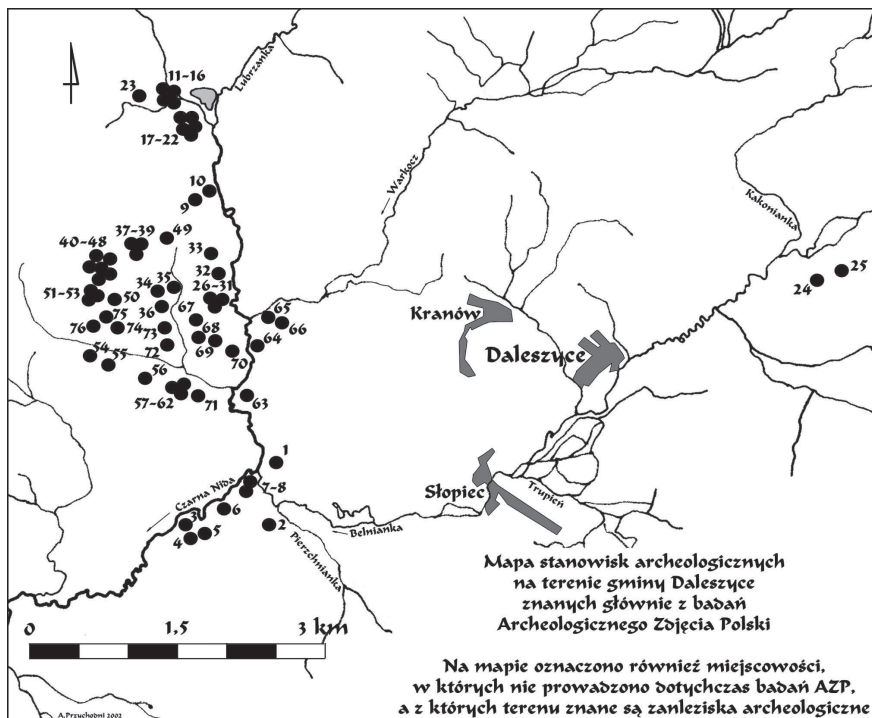
Pieczęć okrągła (30 mm.) wyobraża na tarczy wagę. W otoku napis bardzo uszkodzony DALESECE.....
Pieczęć wyciśnięta na dokumencie z 1789 r. (Pieczęcie miast dawnej Polski, Wiktor Wittyg, Kraków-Warszawa 1905)

MÓJCZA

Obecnie zabudowa wsi położona jest zasadniczo wzdłuż starej drogi prowadzącej z Kielc przez Zagórze do wsi Radomice, należącej dawniej do klasztoru cystersów w Wąchocku.

Wyniki badań Archeologicznego Zdjęcia Polski ujawniły w rejonie miejsca połączenia się wód Lubrzanki, Pierzchnianki i Czarnej Nidy na liczne ślady osadnictwa od czasów najdawniejszych do wczesnego średniowiecza. Ich koncentrację stwierdzono na wschodnim stoku wzniesienia w centrum wsi, po obu brzegach niewielkiego strumienia, dopływu rzeczki płynącej od strony wsi Zagórze.

Mapa stanowisk archeologicznych, za: A. Przychodni.

Na Mapie Galicji Zachodniej (1804) zabudowa osady miała kształt owalu, otoczonego ogrodami. Taka zabudowa została utrzymana do XIX w. Dopiero w latach 60. XIX w. wieś została urządzona, czyli grunty, jak i jej zabudowa zostały umieszczone w obecnych miejscach. W części zwanej dziś *Stara Wieś* leżącej po stronie wschodniej drogi, w XIX w. wzniesiono niewielki kościółek drewniany.

Wieś Mójcza na Mapie Galicji Zachodniej (1804), za: <https://maps.arcantum.com>

Wieś powstała zatem w okolicy podatnej na rozwój rolnictwa, przy dawnej drodze. Stąd też obecność karczmy biskupiej poświadczonej w XV w. przez Jana Długosza. W 1440 r. wieś liczyła dwa łany kmiecy należące do biskupa, dwa inne w posiadaniu wicedziekana kieleckiego, jeden łan należący do młynarza dający czynsz w wysokości 1 grzywny oraz pszczelnik. Wszystkie 5 łanów dawały dziesięcinę snopową wicedziekanowi kieleckiemu, której wartość oceniono na 6 grzywien, a także dziesięcinę konopną w ilości 4 wiązek z łanu. W tej wsi wymieniono także sadzawkę leżącą koło wspomnianego młyna¹.

W *Księdze uposażeń biskupstwa krakowskiego* z 1529 r. czynsz wybierany dla kolegiaty kieleckiej wynosił 3 fertony² zaś wicedziekan kolegiaty kieleckiej pobierał dziesięcinę snopową w wysokości 6 grzywien³.

Była to więc wieś średniej wielkości, o typowo rolnym charakterze.

W kolejnych dziesięcioleciach na drodze tutejszego osadnictwa stanęły jakieś przeszkody. W spisie poborowym z 1540 r. we wsi potwierdzone jest istnienie tylko trzech łanów, z których tylko jeden łan był zasiedlony. Nie wymieniono młyna z należącym do niego gruntem a także karczmy⁴. Dopiero w rejestrze poborowym powiatu chęcińskiego z 1573 r. są we wsi cztery zagospodarowane łany kmiecy, jeden łan sołtysi oraz dwóch rzemieślników⁵.

1 *Ioannis Długosz, Liber beneficiorum diocensis Cracoviensis*, [w:] Opera omnia. Cura A. Przezdziecki, Cracoviae 1863-1864, t. 1, s. 448.

2 *Ferton* inaczej wiardunek oznacza czwartą część grzywny.

3 *Księga dochodów beneficjów diecezji krakowskiej z roku 1529 (tzw. Liber retaxiatonum)*, wyd. Z. Leszczyńska-Skrętowa, Wrocław-Warszawa-Kraków 1968, ss. 23, 467.

4 *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 3-4, *Małopolska*, opr. A. Pawiński, [w:] Źródła Dziejowe, t. 15, Warszawa 1886, s. 584.

5 *Polska XVI wieku...*, t. 14, s. 277.

Z tej ważnej informacji możemy wnioskować, że w okresie któryś z biskupów krakowskich dokonał lokacji wsi Mójcza na prawie niemieckim, stąd obecność jednołanowego sołectwa.

W inwentarzu klucza kieleckiego z 1635 zapisano, że wioska *siedzi na łaniech nro 5, z których trzyma ks. poddziekan Klecki łanów 3, a wójtowie łan 1, zagrodnicy 1. Do Klecz (Kielc) odprawują robotę z jednego łanu dni 6. Dają czynszu z łanu florenów 3 groszy 6. Dają i oprawę, rugowe, solne i obiedne, Przykopyki miodowe według rejestrów procentowanych*⁶. W zasadzie więc powstało tu gospodarstwo na wzór folwarku należące do wicedziekana, zaś poddani osadzeni zostali na dwóch łanach.

W pierwszej ćwierci XVII w. mamy dokładniejszy opis stosunków własnościowych. W 1635 r. na pierwszym, Łanie Wójtowskim swoje domy mieli: Simon Radek, Simon Sobczyk, Jan Sobczyk, Wojtek Koluzek, Staś Wołowczyk, Tomasz Wołowczyk, Jan Kuśnierz, Maciej Wołowczyk. Staś Mojeczki, Jan Bugajczyk, Maciej Bugajczyk, Michał Bugajczyk, Jan Bugajczyk karczmarz. Na drugim, Łanie Zagrodczym mieszkali: Staś Zazieplik, Jan Zazieplik, Jan Krawczyk, Walek Krężołek, Staś Krężołek, Jan Wojcieszek, Maciej Krężel, Szczyna Tomkowa, Maciej Szyska, Jakub Szendko, wdowa Szendowa.

Z kolejnego, powstałego w 1645 r. inwentarza dowiadujemy się, że autorem tego urządzenia wsi był biskup krakowski Marcin Szyszkowski (urzędujący w latach 1616-1630). Było we wsi dwa łany - jeden zagrodczy z 12 zagrodcami i jeden łan sołtysi. Na Łanie Zagrodczym siedzieli ci poddani: Tomkowa wdowa Szendowa, Wojtokowa wdowa Szendowa, Jan Flak, Grzegorz Szyska, Matys Krężołek, Jan Krężołek, Walek Krężołek, Stanisław Krężołek, Jan krawczyk, Stanisława Zazieplik, Maciej Jędrzejczyk, Jan Zazieplik. Wymiar ich darmowej pracy z 6 zwiększono do 12 dni, karczmarz zatrudniony został jako gajowy. Poddani osadzeni na Łanie Wójtowskim, tym razem nie wymieni, dawali czynszu 20 florenów na św. Marcina oraz czynszu kapitulnego 1 floren i 18 groszy. Pańszczyznę odrabiali w wymiarze 4 dni⁷.

W wieku XVII na terenie parafii kieleckiej odnotowano intensywnie prowadzoną działalność poszukiwawczą rud metali, w tym żelaza i galeny. Jako pierwszy na taką działalność na wschód od granic Kielc wskazuje wzmianka Krygiera dotycząca istniejącej przed 1645 r. pod Mójczą hucie ołowiu⁸. W jej wydobycie zaangażowani byli mieszkańcy kieleccy od XVI do XVII w.⁹

W kolejnym opisie inwentarskim z 1789 r. wieś jest własnością kolegium wikariuszy w Kielcach. Wymieniono we wsi *szynk skarbowy* oraz folwark należący do wikariatu kieleckiego¹⁰. W latach 1807/1808 we wsi było 62 domy zamieszkałe przez 72 rodziny, w tym 1 osobę szlacheckiego pochodzenia. Chłopów było 20, chałupników 42, a tzw. pozostałych 11. Ogółem zamieszkiwało tu 295 osób, w tym 59 mężczyzn i 162 kobiet.

6 *Inwentarz klucza kieleckiego z 1635...*, ss. 35-36.

7 *Inwentarz klucza kieleckiego z 1645...*, ss. 2-21.

8 E. Krygier, *Katalog Zabytków Budownictwa Przemysłowego w Polsce*, t. 3, Warszawa 1971, hasło: Mójcza.

9 J. Pazdur, *Dzieje Kielc...*, s. 67.

10 J. Pazdur, *Dzieje Kielc...*, s. 137

W okresie po powstaniu listopadowym doszło do zasadniczych zmian na terenie wsi. Została ona przyłączona do wsi sąsiedniej Zagórze, jako dobro duchowieństwa kieleckiego, które w 1859 r. zostały poddane tzw. urządzeniu¹¹. Granice obu wsi zostały wyprostowane, grunty podzielone pomiędzy folwarkiem Mójcza, właścianami wsi Mójcza oraz kolonistami, którzy otrzymali niewielkie nadziały ziemi¹². W tym samym okresie powstało kilka opisów wsi przez Dyрекcję Ubezpieczeń, co świadczy o prowadzonych na terenie wsi niewielkich inwestycjach¹³.

Plan wsi Zagórze Mójcza w 1859 r. AP w Radomiu, ZDP kart. gub. kieleckiej, plany rolne, sygn. 442.

- 11 AP w Kielcach, Zbiór kartograficzny Archiwum Państwowego w Kielcach, [MÓJCZA pow. kielecki] (1859), sygn. 21/460/0/1/969; AP w Kielcach, Zbiór kartograficzny Archiwum Państwowego w Kielcach, [MÓJCZA pow. kielecki] (1859), sygn. 21/460/0/1/970; AP w Kielcach, Zbiór kartograficzny Archiwum Państwowego w Kielcach, [MÓJCZA pow. kielecki] (1859), sygn. 21/460/0/1/971.
- 12 AP Kielcach, *Acta specialia tyżące się allewacji w podatkach dla folwarków i gromad wsi Mójczy i Leszczyzny* (1818-1819), sygn. 21/1/0/-/8164.
- 13 AP Kielcach, Dyrekcja Ubezpieczeń w Warszawie, *Wykazy ubezpieczenia i szacunki szczegółowe zabudowań wsi Mójcza, pow. kielecki, gub. radomska, gmina Mójcza* (1849-1866), sygn. 21/17/0/-/201; AP Kielcach, Dyrekcja Ubezpieczeń w Warszawie, *Wykazy ubezpieczenia i szacunki szczegółowe zabudowań wsi Mójcza, pow. kielecki, gub. radomska, gmina Mójcza* (1849 – 1862), sygn. 21/17/0/-/70; AP Kielcach, Dyrekcja Ubezpieczeń w Warszawie, *Wykazy ubezpieczenia i szacunki szczegółowe zabudowań wsi Mójcza, pow. kielecki, gub. radomska, gmina Mójcza* (1849 – 1866), 21/17/0/-/166.

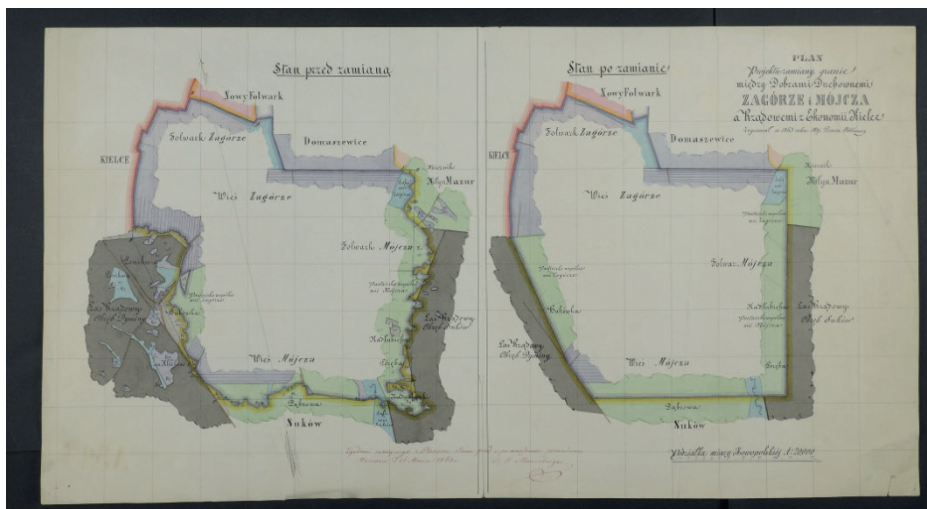
Plan wsi Mójcza w 1859 r. AP w Radomiu, ZDP kart. gub. kieleckiej, plany rolne, sygn. 442.

W latach 60. XIX w. grunty należące do folwarku Mójcza zostały rozparcelowane¹⁴. Pozostawiono jednak niewielki kawał ziemi, tzw. resztkówkę, na której znalazły się zabudowania folwarczne. Do tych zabudowań przeniesiono zarząd folwarku w Zagórzcu, po jego spaleniu przez 3 Pułk Liniowy armii rosyjskiej. Drewniany dwór folwarczny, z którego według opinii mieszkańców stał do lat. 70. XX w. jako pozostałości stodoły i niewielki staw. Teren ten został przed 1913 r. rozparcelowany, a całą zabudowę wsi i kolonii uporządkowano w formie długiej ulicówki¹⁵. W latach 20.

14 AP w Kielcach, Urząd Gubernialny Kielecki do spraw Włościańskich, [Mójcza, gmina Dyminy, powiat kielecki] (1864), sygn. 21/40/0/14/1027a; AP w Kielcach, Urząd Gubernialny Kielecki do spraw Włościańskich [Mójcza poduchowna, gm. Dyminy (Suków) - urządzenie włościan] (1868-1911), sygn. 21/40/0/2.2/1006; APK, Rząd Gubernialny Kielecki, *Dělo Kěleckago Gubernskago Pravlenija. O pervonačal'noj ipotečnoj reguljacii poduchownoj zemli v der. Mojča, u. Kěl'ce* (1877), sygn. 21/31/0/-/13192.

15 AP Kielcach, Zbiór kartograficzny, [MÓJCZA pow. kielecki] (1913), sygn. 21/460/0/1/972; AP w Kielcach, Zbiór kartograficzny, [MÓJCZA pow. kielecki] (1925), sygn. 21/460/0/1/973.

XX w. dokonano prywatyzacji młyna w Mójczy¹⁶. Przed wybuchem II wojny światowej dokonano budowy nowej szkoły we wsi¹⁷.

Plan projektu zamiany granic między dobrami duchownymi Zagórze i Mójczy, a rządowemi Ekonomii Kieleckiej. Zrysował w 1863 r. adj. Pomia Antuszewicz, AP w Radomiu, ZDP kart. gub. kieleckiej, plany rolne, sygn. 450.

Kaplicę w Mójczy zbudowała miejscowa społeczność wraz z sołtysiem, Franciszkiem Maickim. Konsekracji dokonał w dniu 20 listopada 1865 roku ksiądz Józef Cwikliński, kanonik z kieleckiej katedry.

Trwałość drewna użytego do budowy nie była najwyższa. Po pięćdziesięciu latach trzeba było kaplicę właściwie wybudować od nowa, od fundamentów. Dzieła tego dokonali majstrowie Jan i Antoni Komorowscy w roku 1917. (...)

Kościół stoi we wsi, przy drodze prowadzącej z Zagórze do Sukowa. Jest orientowany. Składa się z dawnej kaplicy, czyli prostokątnej nawy z nie wyodrębnionym, trójbocznie zamkniętym prezbiterium oraz późniejszych przybudówek: zakrystii od północy i aneksu powiększającego nawę – od południa. Kompozycję brył uzupełnia niewielka kruchta dostawiona od strony zachodniej. Pomieszczenia dawnej kaplicy nakrywa dwupołaciowy dach, we wschodniej części przechodzący w trójpołaciowy. Przybudówki przykryte są dachami dwuspadowymi, nieznacznie niższymi od dachu korpusu.

Kościół ma konstrukcję zrębową ustawioną na kamiennej podmurówce. Więźba dachowa jest tu krokwiowo – belkowa, a elewacje pokrywają szalunki z pionowo mocowanych desek. Trójkątne szczyty oszalowane są deskami „na styk”, pod nimi umieszczone są daszki okapowe. Nad kalenicą dachu są dwie wieżyczki: od zachodu

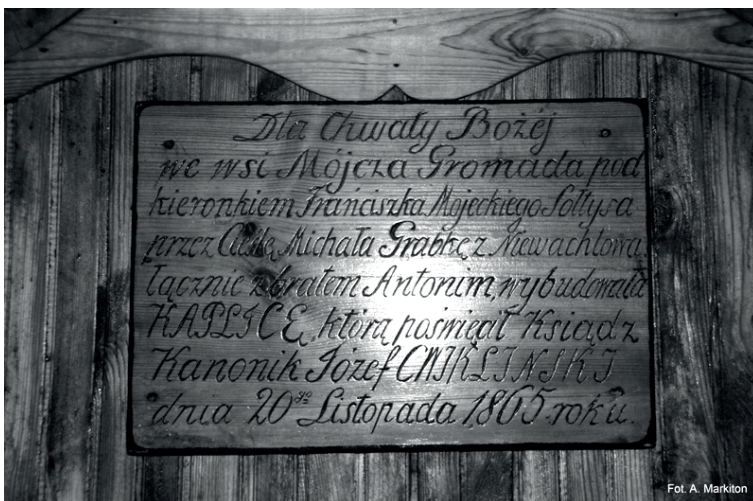
16 AP Kielcach, Starostwo Powiatowe Kieleckie I, [Młyn wodny w Mójczy gmina Dyminy] (1924- 1934), sygn. 21/101/0/10/2480.

17 AP w Kielcach, Akta gminy Dyminy, Projekt budowy budynku publicznej szkoły powszechnej w Mójczy pow. kielecki (1938), sygn. 21/130/0/-/1300; APK, Akta gminy Dyminy, Sprawa budowy szkoły w Mójczy (1938-1939), sygn. 21/130/0/-/1302.

sześcioboczna, a od wschodu, nad prezbiterium – czworoboczna. Obie wyposażone są w latarniki i nakryte ostrostłupowymi daszkami¹⁸.

Fot. A. Markiton

Fot. A. Markiton

18 <http://pik.kielce.pl/atracje-turystyczne/obiekty-sakralne/15026-mojcza-kosciol-parafialny-pw-matki-boskiej-czestochowskiej.html>.

Niniejsza niewielka książeczka powstała z inicjatywy Burmistrza Miasta i Gminy Daleszyce Dariusza Meresińskiego i Rady Miejskiej w Daleszycach. Jest jedną z 18 niewielkich pozycji prezentujących pierwsze kroki w dziele stworzenia pełniejszej opowieści o dziedzictwie narodowym na terenie miejscowości wchodzących w skład gminy Daleszyce.

f Dariusz Kalina
www.dariuszkalina.net

Dariusz Kalina, historyk, publicysta, badacz i popularyzator dziedzictwa narodowego z terenu dawnego województwa sandomierskiego. W latach 2001-2013 pracownik Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Kielcach na stanowisku specjalista ds. kwerend źródłowych, a ostatnio pełnił obowiązki dyrektora Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Kielcach. Od wielu lat jest inspiratorem i organizatorem konferencji i o charakterze kulturalnym, naukowym i popularno-naukowym dotyczących budownictwa rezydencjonalno-obronnego, zmagają związanych z urbanistyką oraz roziedleniem rycerstwa. Oto niektóre publikacje, w których znajdziemy jego artykuły: *Późnośredniowieczne zamki królewskie na terenie dawnego województwa sandomierskiego*, red. L. Kajzer, Kielce 2005; *Dzieje Chęciny*, Chęciny 2007, *Fundacje kancлера Krzysztofa Szydłowskiego*, red. W. Iwańczak, D. Kalina, R. Kubicki, M. Wardzyński, Lisów 2012; *Busko i jego Zdrój* red. D. Kalina, W. Legawiec, Busko 2014; *Na włoszczowskich grodach historii. Materiały z sesji naukowych odbytych w Gruszczyńcu, Ludyni, Olesznie, Włoszczowie poświęconych dziejom powiatu włoszczowskiego*, red. D. Kalina, Kielce-Włoszczowa 2012; *Parafia Krasocin na przestrzeni dziejów* red. D. Kalina, A. Malicki, Krasocin 2016; *Dziedzictwo kulturowe na terenie Gminy Chmielnik*, Chmielnik 2016; *Busko-Zdrój, Dzieje miasta w XIX-XX w.*, Budko-Zdrój 2017; *Gmina Rytwiany. Dziedzictwo kulturowe*, Rytwiany 2017; *Miasto i Gmina Wiślica*, Wiślica 2018; *Z dziejów Włoszczowy i okolic*, red. I. Boratyn, M. Staniaszek, Włoszczowa 2020; *Parafia pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Tumlinie*, Włoszczowa 2021.

